

POORTAKKER 1260-1998 (VERVOLG EN SLOT)

10. POORTAKKER: DE BURGERKRING VAN GENT (1896-1903) DE KATHOLIEKE BURGERKRING (1903-1945)

De viering van 25 jaar St.-Jozefsgenootschap in 1888 was het laatste hoogtepunt in de geschiedenis van het genootschap. Als we de tijdsomstandigheden in acht nemen lijkt het niet zo onlogisch dat de arbeiders de werkmanskringen verlieten en zich aansloten bij de opkomende syndicale bewegingen. Deze laatste gaven prioriteit aan de materiële verbetering van het lot van de arbeiders. Een van de eerste initiatieven van die jonge vakbewegingen was het oprichten van coöperaties voor hun leden: daar konden ze voor hun levensnoodzakelijke behoeften terecht aan gunstiger prijzen dan bij de winkeliers. De winkeliers ervaarden dit als een directe bedreiging voor hun bestaan meer nog dan de succesvolle opkomst van de "grote magazijnen".

Briefhoofd. (B.A.G. Archief Sint-Jozefskring)

Zoals bij het ontstaan van de arbeidersverenigingen was het ook weer in Gent dat de eerste middenstandsbonden ontstonden in een poging weerwerk te bieden aan de opkomende coöperatieven. In 1888 werd te Gent de Vrije Burgersbond opgericht als anticoöperatieve drukkingsgroep: Aanvankelijk was de invloed ervan vrij gering doordat de bond zich onpartijdig opstelde tegenover alle strekkingen in de maatschappij zowel op politiek, sociaal als religieus gebied.

Het is dan ook best mogelijk dat als tegenhanger van de neutrale Vrije Burgersbond in 1896 de Burgerkring van Gent werd opgericht, mogelijks zelfs onder impuls van het bisdom. In het bestuur van de nieuwe middenstandsvereniging treffen we personen aan die vroe-

ger zetelden in het bestuur van het St.-Jozefsgenootschap (1). Bovendien werd de St.-jozefskring zetel van de Burgerkring (2). De infrastructuur van de St.-Jozefskring met toegang via de Wellinckstraat werd door het bisdom verhuurd aan de Burgerkring en aan een aantal organisaties die er hun vast lokaal en zetel hadden. De Burgerkring van Gent was de grootste organisatie die in de St.-Jozefskring was gevestigd en zal er jarenlang het uithangbord van zijn. De Burgerkring van Gent was niet meteen een militante organisatie die opkwam voor de belangen van de middenstand.

Aanvankelijk beperkte hij zich tot het bijeenbrengen van middenstanders van alle beroepscategorieën met de bedoeling hen ontspanning te bezorgen. Wel werden er regelmatig voordrachten georganiseerd over de belangen en problemen van de middenstand. Aan de leden werd een breed gamma ontspanningsmogelijkheden bezorgd, zoals concerten, zomerfeesten, Vlaamse kermissen, biljart- en kaartwedstrijden en vooral regelmatige toneelvoorstellingen. Veel zorg werd besteed aan het opmaken en uitvoeren van een winterprogramma van toneelopvoeringen.

Belangrijk criterium bij het kiezen van de toneelstukken was het feit dat er geen vrouwelijke rollen in voorkwamen. Dit laatste was taboe in de zaal van de St.-Jozefskring gezien het uitdrukkelijk verbod van de bisschop.

Bij de oprichting van de Burgerkring van Gent in 1896 had zich meteen een toneelgezelschap "God en Vaderland" bij de nieuwe kring aangesloten maar behield zijn eigen bestuur. Tussen het bestuur van de Burgerkring en dit van het aangesloten toneelgezelschap kwam het spoedig tot een conflict. Blijkbaar boterde het niet tussen de eigen toneelgroep "Nut en Vermaak" van de Burgerkring en de aangesloten toneelgroep.

Reeds in 1897 trok voorzitter Karel Van der Cruyssen van "God en Vaderland" zich met zijn gezelschap terug uit de Burgerkring (3) en vond onderdak in het Landbouwershuis op de Gouden Leeuwplaats. Daar werd rondom het toneelgezelschap een eigen burgerkring opgericht die zich "God en Vaderland" noemde.

Ondanks de vele activiteiten moet de Burgerkring niet meteen een grote toeloop van leden hebben gekend en als gevolg ook niet de verhoopte inkomsten. Het bestuur vroeg immers aan de bisschop om ontslagen te worden van het onderhoud en andere fiskale lasten van de gebruikte lokalen. Met E.H. Kan. Byl, secretaris van de bisschop, werd in 1902 een regeling getroffen waarbij de kosten van de infrastructuur van de St.-Jozefskring gedragen werd door het bisdom zodat de Burgerkring nog enkel huur diende te betalen zoals de andere organisaties die ook hun zetel hadden in de St.-Jozefskring (4). In ruil voor de tegemoetkoming van het bisdom werd overeengekomen de naam van de Burgerkring te veranderen in "Katholieken Burgerkring". De overeenkomst ging in op 1 januari 1903 en betekende concreet dat de Katholieke Burgerkring een

KATHOLIEKE BURGERKRING VAN GENT
Dagelijks bestuur (bureau)

Ere-voorzitter: G. Cooreman (1912-1926)
J. Libbrecht (1922-1924)

Voorzitter: G. Cooreman (1897-1912)
J. Libbrecht (1912-1922)
Baron A. Casier (1922-1923)
J. Libbrecht (1924-1928)
Baron A. Casier (1928-)

Ondervoorzitter: Baron A. Casier (1897-1922)
D. De Buck (1897-1903)
E. Van Hoecke (1912-)
J. De Clercq (1912-1918)
Ongenaet (1918-1921)
C. Foele (1918-)
E. Ledewijn (1922-1923)

Schrijver: O. Pyfferoen (1897-1898)
A. Hendrickx (1898-1904)
H. Rousseuw (1905-1919)
F. Sobrie (1922-)

Hulp-schrijver: J. Zenner (1908-1922)

Schatbewaarder: P. Zenner (1897-)

Hulp-schatbewaarder: J. Ballion (1916-1922)

jaarlijkse huurprijs van 800fr. diende te betalen wat sommige leden van het bestuur geen al te voordelige regeling vonden. Het bestaan van de Katholieke Burgerkring werd zelfs in vraag gesteld door haar ondervoorzitter baron Casier die zich afvroeg of de Katholieke Burgerkring wel aan een nood beantwoorde. Hij vond het samenbrengen van middenstanders van om het even welke aard noch wenselijk, noch noodzakelijk. Volgens hem verkoos de middenstand ontspanning te zoeken in hun eigen buurt. Hij stelde voor niet langer meer de grote feestzaal te gebruiken zodat de jaarlijkse huur gevoelig kon verminderen (5). Zijn zienswijze vond weinig steun bij de rest van het bestuur. Wel was iedereen het erover eens dat de infrastructuur van de St.-Jozefskring dringend aan renovatie toe was. Men stelde het bisdom voor om ook in de

Holstraat een toegang tot de feestzaal te maken en de toneelscene van de zaal te vergroten. Het bisdom ging hierop in en einde 1903 waren de werken voltooid (6).

De uitbating van de feestzaal bleef echter een moeilijk punt zowel voor het bisdom als voor het bestuur van de Katholieke Burgerkring. Er werd een "Commission administrative du local" opgericht waarin G. Cooreman en baron Casier als afgevaardigden van de Katholieke Burgerkring zetelden. Erg enthousiast met die aanstelling waren beiden niet, want zij stelden als voorwaarde tot samenwerking in de Commissie dat ze geen verantwoordelijkheid wilden in het onderhoud van de gebouwen en het financieel beheer ervan. Bovendien stelden ze uitdrukkelijk dat E.H. Kan. Byl, afgevaardigde van het bisdom in de Commissie, zich niet te moeien had met de administratie van de Katholieke Burgerkring (7).

In 1905 werd het bisdom eigenaar van de gebouwen en het terrein van de St.-Jozefskring en installeerde een bestuur belast met het beheer ervan. Dit veranderde niet veel aan de gespannen relatie tussen het bisdom en het bestuur van de Katholieke Burgerkring.

In september 1906 deed het bestuur van de burgerkring "God en Vaderland" een voorstel tot fusie van haar kring met de Katholieke Burgerkring (8). Deze fusie is blijkbaar niet doorgegaan want zelfs aanvragen van het toneelgezelschap van God en Vaderland om gebruik te mogen maken van de toneelzaal van de Katholieke Burgerkring werden geweigerd. Het conflict van 1896 zinderde blijkbaar nog na!

De verslagboeken met de notulen van de vergaderingen van het bestuur van de Katholieke Burgerkring vertonen een hiaat voor de periode van 10 april 1911 tot 12 december 1919.

Uit andere bronnen weten we dat de kring in 1913 reeds 430 leden telde (9) en dat er belangrijke uitbreidingen van en wijzigingen aan de infrastructuur van de St.-Jozefskring gebeurden (10). Tijdens de oorlogsjaren '14-'18 zullen de activiteiten in de lokalen van de St.-Jozefskring allicht beperkt geweest zijn want de lokalen en de tuin waren door het Duitse leger in beslag genomen. In de tuin bouwden de bezetters een aantal "kabinetten". Deze zullen pas in 1921 afgebroken worden (11).

Vanaf 12 december 1919 kunnen we opnieuw de historiek van de Katholieke Burgerkring volgen. Blijkbaar had het stilvallen van de activiteiten van de kring tijdens de oorlog E.H. Kan. Byl op bepaalde ideeën gebracht want hij had het bestuur van de kring laten weten dat het slechts het uitvoerend orgaan was van hetgeen de bestuursraad, gekozen door de Algemene Vergadering had beslist. Dit moet bij het bestuur in het verkeerde keelgat zijn geschoten, immers voor 1919 bestaan er geen schriftelijke sporen van een Algemene Vergadering noch van een bestuursraad. Misschien wilde Kan. Byl het bestuur een

Geschenkmap (B.A.G. Archief Sint-Jozefskring)

BURGERKRING VAN GENT

Boldersafdeeling "VOET BIJ STEK"

St. Jozefsklokaal : Holstraat, 69 en Wellinckstraat, 24

GROOTE BOLPRIJSKAMP

gegeven door de Boldersmaatschappij

VOET BIJ STEK

(afdeeling van den Burgerkring)

op Zondag 19 Januari 1908

1^e Prijs 20 fr. - 2^e prijs 12 fr. - 3^e prijs 10 fr.
4^e » 8 fr. - 5^e » 6 fr. - 6^e » 4 fr.
7^e » 3 fr. - 8^e » 2 fr.

Voor 't meeste getal peletons zal er eene premie gegeven worden van 10 frank; dit getal moet ten minste 16 peletons bedragen. In geval van gelijk getal peletons zal de premie verdeeld worden. De achtbare Eerevoorzitter Mr Ballion, schenkt de maatschappijen die ten minste met 20 peletons zullen opkomen, een Gulden Eeremetaal.

Het Reglement zal ten inzage liggen binnen het Lokaal.

UITTREKSEL VAN HET REGLEMENT

Art. 13. — De inslag is bepaald op 50 centimen per peleton.

Art. 14. — De deelnemende maatschappijen moeten op Zondag 12 Januari, tuschen 4 en 8 uur in St. Jozefsklokaal aan de Commissie overhandigen een gesloten omslag, inhoudende 't inleggeld alsook de naamlijst der prijbolders met hun juist adres en dragende den stempel der maatschappij. Die brieven zullen geopend worden om 8 1/4 uur.

Namens het Bestuur:

De Schrijver,
A. Vjerick.

De Eerevoorzitter, J. Ballion.
De Voorsitter, A. Van den Bussche.

De Schatbewaarder,
E. Lodewys.

Gent, druk. K. Van Nelle, Burchstraat, 77

Aankondiging 1908 (B.A.G. Sint-Jozefsarchief)

wenk geven om bestuurlijke orde op zaken te stellen. In ieder geval waren de leden van het bestuur zo verbolgen dat ze nog weigerden te vergaderen in hun vast lokaal in de St.-Jozefskring en naar een lokaal trokken in nr. 51 van de Schouwvagersstraat (12)

Opvallend is wel dat we nu in het verslagboek van de Katholieke Burgerkring

voor het eerst verslagen vinden van de bijeenkomst van haar bestuursraad. Tussen de regels kan men de gespannen verhouding vaststellen met E.H. Kan. Byl. In 1920 wordt zelfs genoteerd dat volgens de kanunnik de Katholieke Burgerkring geen reden van bestaan meer had en beter de lokalen van de St.-Jozefskring zou verlaten (13).

Zoals in kader te zien is was voor het bisdom de Katholieke Burgerkring een van de vele organisaties die hun zetel hadden in de St.-Jozefskring en er activiteiten organiseerden. Kan. Byl had er blijkbaar genoeg van om voortdurend moeilijkheden te hebben met de Katholieke Burgerkring. Het bestuur van de Burgerkring besluit een protestnota te sturen aan de bisschop en weigerde voortaan alle administratieve verplichtingen tegenover het bisdom te vervullen. De relatie met het bisdom belandt in een absoluut dieptepunt als het bestuur van de Burgerkring vaststelt dat in "Le Bien Public" artikels verschijnen tegen haar kring van de hand van E.H. Kan. Byl (14).

Om de problemen op te lossen riep de bisschop van Gent de verantwoordelijke van elke vereniging die hun zetel hadden in de St.-Jozefskring bij zich. Hij stelde voor een nieuw bestuur samen te stellen bestaande uit een afgevaardigde van elke vereniging die met volledige volmacht het beheer van de St.-Jozefskring zou overnemen. Het nieuwe bestuur zou rechtstreeks aan hem verantwoording verschuldigd zijn. Het voorstel van de bisschop werd aanvaard en een nieuw bestuur werd geïnstalleerd. Voortaan was het "Consortium der maatschappijen" ook nog "samengesteld comiteit" genoemd, belast met de uitbating van de St.-Jozefskring (15). Door deze reorganisatie werden einde 1920 voor het eerst ook dames betrokken bij de uitbating van de St.-Jozefskring, want de pas opgerichte vereniging van vrouwen van de katholieke burgerstand had ook haar zetel in de St.-Jozefskring gevestigd (16).

Het dagelijks bestuur van het "consortium" werd toevertrouwd aan 4 leden waarvan 3 leden afkomstig waren uit het bestuur van de Katholieke Burgerkring. Op de Algemene Vergadering van 1920 werd dan ook triomfantelijk vastgesteld dat de Burgerkring eindelijk het zeggingschap over de St.-Jozefskring had bereikt! Minder zelfingenomen was de kritische opmerking van een der aanwezige leden dat de Burgerkring ondanks alles geen degelijke werking had zodat de leden hun toevlucht zocht en bij de zogenaamde eenzijdige burgersverenigingen die meer specifieke beroepsverenigingen waren. Hij stelde dat dit de oorzaak was van het ledenverlies van de Burgerkring. De meningen over deze tussenkomst waren verdeeld. Men besloot wel voor de goede werking van de Burgerkring om binnen het bestuur drie afdelingen op te richten nl. een financiecomiteit, een feestcomiteit en een wervingscommissie (17). Het bereiken van de zeggingschap over de uitbating van de St.-Jozefskring was één zaak, het vinden van de nodige financiële middelen om aan al de verplichtingen te voldoen was een andere. Er diende huur aan het bisdom en

loon aan de conciërge betaald en de gebouwen en grote tuin moesten onderhouden worden. Binnen het consortium werden de lasten verdeeld onder de talrijke organisaties die hun zetel hadden in een van de lokalen van de St.-Jozefskring. Dit liep niet van een leien dakje.

De Boldersmaatschappij "Voet bij Stek" bijvoorbeeld stelde dat ze in om het even welke herberg met bolbaan terecht kon zonder huur te moeten betalen (18). Uiteindelijk ging ze ermee akkoord om per lid een kleine bijdrage te betalen. Erger was het toen de Christene Vrouwenbond zich uit de St.-Jozefskring terugtrok om elders onderdak te vinden. Het bestuur van de Burgerkring zag er een "onderduimsche werking" in van E.H. Kan. Byl (19).

De verslagen van de vergaderingen in de tweede helft van 1920 zowel van het consortium als van het bestuur van de Burgerkring gaan hoofdzakelijk over financiële kwesties. Met beperkte middelen wilde men een vrij uitgebreide reeks herstellingen en verfraaiingswerken aan de verschillende lokalen uitvoeren. Ook werden de kabinetten die de Duitse bezetter er had gebouwd afgebroken en de tuin in zijn vroeger uitzicht hersteld. Ze zullen er nog in slagen ook. Op de Algemene Vergadering van 18 september 1921 werd zoals het jaar ervoor een vrij rooskleurig beeld van de toestand van de Burgerkring opgehangen. Het verkrijgen van de zeggingschap over de St.-Jozefskring kwam opnieuw ter sprake maar vooral de aangroei van het ledenaantal, van 398 naar 520 werd dik in de verf gezet. Verder werd lang stilgestaan bij het feit dat de middenstand eindelijk als groep erkend was en zelfs bij de e.k. gemeenteraadsverkiezingen drie leden van de katholieke middenstandsgroepen op de katholieke kandidaatlijst waren opgenomen(20).

Op 12 februari 1922 vierde de Katholieke Burgerkring uitgebreid haar 25-jarig bestaan. Twee maanden later ging de jaarlijkse Algemene Vergadering door. Voortgaande op het verslag dat de schrijver bracht over de activiteiten van de kring moeten we vaststellen dat zich in de werking van de kring een verschuiving voordeed van louter ontspannende activiteiten naar vormende. Hij heeft het over avondleergangen voor de middenstand, over een geslaagde tentoonstelling van Ambachten en Neringen en over beroepsvoordrachten. Ook blijkt binnen de Katholieke Burgerkring drie afdelingen te zijn opgericht nl. een politieke afdeling, een economische afdeling en een afdeling vermaaktijheden. Van deze laatste afdeling waren er zelfs reeds twee onderafdelingen werkzaam: de reizigersafdeling en een toneelafdeling, en het oprichten van een schuttersafdeling als derde onderafdeling werd in het verschieft gesteld. Tenslotte stelde de verslaggever dat de spaarmaatschappij "De spaarzame burgers" en de boldersmaatschappij "Voet bij Stek" die ook hun zetel hadden in de St.-Jozefskring zich als volwaardige afdelingen van de Katholieke Burgerkring beschouwden. Goed nieuws was er ook voor de leden van de spaarkas want deze had niet minder dan 11% winst gemaakt op de ingelegde spaargel-

BURGERKRING VAN GENT

HERDENKEN VAN HET
25-JARIG BESTAAN

AANSTELLING VAN
HEER SENATOR LIBBRECHT
ALS EERE-VOORZITTER
EN VAN HEER ADRIEN CASIER
ALS VOORZITTER VAN DEN KRING

HULDE AAN DE JUBILARISSEN

GENT, DEN 12 FEBRUARI 1922

PROGRAMMA

- 00
1. Aan mijn Lier L. VanderHaeghen
M. Lybaert.
 2. Kerstnacht E. Wambach.
Melle E. Foele.
 3. Le dernier jour de
Marie Stuart L. Bordèse.
Melle Mortier.
 4. Het oude Kerkje ***
M. Piessens.
 5. Le Crucifix Faure.
Melle Foele, M. Lybaert.
 6. De Maagdekens Ryelandt.
Adeste. J. Opsomer.
M. Piessens.
 7. Le Roi d'Ys E. Lolo.
Melle Foele, Melle Mortier.
 8. Patrie Paladhile.
M. Lybaert.
 9. Serenata E. Torelli.
Melle Mortier.
 10. Invocation à la nature. Massenent.
M. Piessens.
 11. Hamlet A. Thomas.
Melle Foele, M. Lybaert.

PIANO WORDT GEHOUDEN DOOR M. PLATEL.

E. Heuveimans, Lindenlei 3, Gent.

Jubileumviering Burgerkring van Gent (B.A.G. Archief Sint-Jozefskring)

den (21). Einde 1922 startte de Burgerkring met de uitgave om de veertien dagen van een vierbladig kringblad. Daarin verschenen algemene artikels over de problematiek van de middenstand. De laatste bladzijde werd gevuld met annonces van de aangesloten leden.

Op 9 december 1922 bracht het bisdom zijn Poortakker eigendom onder in de vereniging zonder winstgevend doel de St.-Jozefskring genoemd. Voor de katholieke Burgerbond bracht dit weinig verandering mee buiten het feit dat ze voortaan niet meer te maken hadden met Kan. Byl. Vicaris-generaal de Baets, voorzitter van de beheerraad van de v.z.w. had blijkbaar het vertrouwen van het bestuur van de Burgerkring. Zijn regelmatige aanwezigheid op hun bestuursvergaderingen versterkte dit vertrouwen nog.

In 1923 startte de Burgerkring met een milac-actie avant la lettre. De zoon van een der bestuursleden, officier in het leger, richtte leergangen in voor jongelingen die soldaat moesten worden (22). Ook werkte de Burgerkring mee aan het oprichten van een kredietinstelling voor de middenstand.

Verkiezing van den 17 en 18 April 1921

Uittredende en herkiesbare Bestuurleden :

LIBBRECHT JOZEF, voorzitter	☐	/
ZENNER JOZEF, advokaat raadpleger	☐	/
COUVREUR CYRIEL, bestuurlid	☐	/
CRIEL KAREL, "	☐	/
LEDEWYN EMIEL, "	☐	/
MARTENS GUSTAAF, "	☐	/
SERRUS VALEER, "	☐	/

Regelmatig voorgestelde kandidaten :

CASIER ADRIEN	☐	/
MORTIER GUSTAAF	☐	
NAEYAERT EDGAR	☐	
ST'EYAERT AUGUST	☐	

Er mag maar voor **acht** leden gekozen worden.

KATHOLIEKEN BURGERKRING
HOLSTRAAT, 65
GENT

LIDKAART

ONTVANGEN van *M. B. D. H. Mgr. Coppinck*
Sindenslaats

de som van *20 f*

als bijdrage voor 1933.

De Schrijver.
L. Sobrie

De Voorzitter,
Bn Adrien Casier
Gemeenteraadslid

De Schatbewaarder.

Beem

Drukk. E. Heuvelmans, Gent

Lidkaart (B.A.G. Archief Sint-Jozefskring)

Deze nieuwe instelling moest de "kleine burgers" de gelegenheid geven tegen lage intrest een lening af te sluiten (23).

De statutaire herverkiezing van het nieuwe bestuur van de Katholieke Burgerkring zorgde tijdens de Algemene Vergadering van 1923 voor grote spanning tussen de oude en nieuw verkozen bestuursleden. Vicaris-generaal de Baets verzette hemel en aarde om de plooiën glad te strijken. Waarover de problemen gingen wordt angstvallig gezwegen in de verslagen. In het verleden waren er nochtans regelmatig controversen die wel werden genotuleerd zoals toen het ging over het al dan niet opvoeren van toneelstukken met gemengde rollen, het al of niet dansen in de feestzaal, het al of niet opnemen van leden wiens huwelijk niet conform de katholieke leer was in het bestuur van de kring enz. De problemen moesten ditmaal echter zo ernstig geweest zijn dat voorzitter baron Casier, en een van de ondervoorzitters plus nog een aantal leden van de bestuursraad, gevolgd door een aantal gewone leden van de kring, hun ontslag gaven. Tussen 10 januari 1924 en 24 april van dat jaar waren er geen bestuursvergaderingen althans niet officieel genoteerd.

Het is vermoedelijk aan vicaris-generaal de Baets te danken dat er eind april 1924 een nieuw dagelijks bestuur werd samengesteld. Bij de installatie van het nieuwe bestuur zeggen zowel vicaris-generaal de Baets als de nieuwe voorzitter van de Burgerkring, senator Libbrecht dat ze geen nieuwe moeilijkheden zullen dulden (24). Vicaris-generaal beloofde de werking van het bestuur te volgen en zo dikwijls mogelijk hun vergadering bij te wonen. Dit belette

niet dat half juli de spaarafdeling “De Spaarzame Burgers” van de kring zich met de spaarkas uit de kring terugtrok en zich vestigde in het koffiehuis “Het Damberd”. Men kan zich de consternatie van de leden spaarder voorstellen (25). Het zal trouwens heel wat moeite kosten tot alle leden hun spaargeld terughebben.

Tussen april 1924 en 28 juni 1928, datum waarop het verslagboek eindigt zien we dat de normale werking van de Burgerkring zijn verloop gaat. Opvallend in deze periode is het hoe het bestuur van de kring wantrouwig staat tegenover initiatieven om aan te sluiten bij overkoepelende middenstandsorganisaties. Men houdt zich krampachtig vast aan het eigen kringetje mensen en de eigen diensten die men de leden aanbiedt. Het feit dat de kring, dankzij het bisdom, over zo een ruime infrastructuur kon beschikken die mogelijkheden bood tot diverse activiteiten maakte het bestuur zelfgenoegzaam.

Pas in 1931 zal de Burgerkring zich aansluiten bij het Provinciaal Middenstandssecretariaat dat was gevestigd in de Lange Kruisstraat (26).

In het archief van de Burgerkring steekt een afzonderlijk verslagboek van haar studiekring die op 18 oktober 1925 van start ging. Pater Janssens had er de leiding van. Het doel van de studiekring omschrijft hij als volgt: “de studiekring is geen les maar een samenkomst in gezelligheid om zich door samenwerking te versterken.” In de praktijk kwam het toch neer op een voordracht over een of ander godvruchtig moraliserend onderwerp. Mogelijks werd de voordracht afgerond met een gezellig nakaarten in de herberg van de kring. Het verslagboek eindigt op 9 oktober 1931. Was dit ook het einde van de studiekring?

Zijn er na 1928 geen verslagen van bestuursvergadering van de Burgerkring meer te vinden, dit betekent nog niet dat alle activiteiten waren stopgezet. Het verslagboek kan verloren gegaan zijn. We vonden een aantal nummers van hun tijdschrift: “Orgaan van den Katholieken Burgerkring” verschenen tussen 1933 en 1939. Oorspronkelijk verscheen dit om de veertien dagen, in 1933 was het een maandblad en in 1939 verscheen het om de twee maanden. Dit kan erop wijzen dat de Burgerkring stilaan zijn aantrekkingskracht verloor vermoedelijk ten voordele van de middenstandsorganisaties van de Lange Kruisstraat. Vrijwel die hele straat was ingenomen door diensten voor de middenstand. Daar bevond zich ook het mooie Middenstandshuis dat bijna elke avond bruiste van activiteiten: toneelopvoeringen, vergaderingen, voordrachten enz. (27).

Dat de Katholieke Burgerkring niet langer meer een succesvolle vereniging was bewijst wel het feit dat ze de verdere uitbating van de St.-Jozefskring overlieten aan de K.A.J. die onder leiding van E.H. Amaat Lerno in 1939 een aantal lokalen van de St.-Jozefskring in gebruik nam.

Op 6 januari 1940 werd tussen de K.A.J. en de Burgerkring een overeenkomst

gesloten waarbij de K.A.J. het beheer van de St.-Jozefskring overnam. Onder bepaalde voorwaarden mocht de Burgerkring verder beschikken over haar vergaderlokaal, de bolbaan in de tuin en over de toneelzaal en herberg. Voor de K.A.J. tekende E.H. Lerno de overeenkomst, voor de Burgerkring tekenden J. Zenner, F. Sobrie en M. Buysse (28).

Enkele maanden na het afsluiten van de overeenkomst brak de Tweede Wereldoorlog uit en werd de St.-Jozefskring opgeëist als onderkomen voor 68 soldaten van het Belgisch leger. Toen na de capitulatie het Duitse leger de St.-Jozefskring aansloeg was de Burgerkring haar locatie kwijt. Alleen de lokalen gebruikt door de K.A.J. konden van bezetting gespaard blijven doordat ze bij het Duitse leger als school waren aangegeven.

Toen het Duitse leger in 1944 zich in België terugtrok en de St.-Jozefskring beschikbaar kwam bleef er van de Katholieke Burgerkring niet veel meer over. Pogingen om de kring opnieuw op te richten mislukten bij gebrek aan belangstelling (29), en betekende dan ook het einde van de vereniging.

NOTEN

1. S.A.G., Wegwijzer 1896
2. S.A.G., Wegwijzer 1896
3. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, verslagboek: Bureau du Burgerkring 2.3.1896-6.9.1900, verslag van de Séance de la commission de fête du 19.8.1897.
4. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, verslagboek: Procès-verbaux, séances du Bureau 23.1.1901-14.3.1919, verslag séance du bureau du Burgerkring van 15.11.1902.
5. Zelfde bron als in noot 4.
6. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 4) verslag séance du bureau du Burgerkring van 14.6.1903.
7. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 4), verslag séance du bureau du Burgerkring van 7.8.1903.
8. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 4), verslag séance du bureau du Burgerkring van 29.9.1906.
9. Heyrman P., Voor eigen winkel, p. 80.
10. Archief Kadaster Gent, sectie F, tekeningen 1914 nr. 22.
11. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, Verslagboek Burgerkring 4.12.1919-28.4.1921, verslag vergadering van het consortium van 21.2.1921.
12. B.A.G., St.-Jozefsarchief, (verslagboek, zie noot 4), verslag zitting bureau van 14.2.1918.
13. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 11), verslag bestuurszitting 25.3.1920.
14. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 11), verslag bestuurszitting 6.5.1920.
15. S.A.G., Wegwijzer 1921 e.v.
16. Zelfde bron als noot 14.
17. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 11), verslag van de Algemene Vergadering van 20.8.1920.
18. B.A.G. Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 11) verslag bijeenkomst afgevaardigden van 25.8.1920.

19. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 11), verslag bijeenkomst Consortium van 30.9.1920.
20. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek, zie noot 11), verslag Algemene Vergadering van 18.4.1921.
21. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, verslagboek: Bestuurszitting Burgerkring Gent 2.6.1921-13.3.1923, verslag van de Algemene Vergadering van 9.4.1922.
22. B.A.G., St.-Jozefskring, Verslagboek Burgerkring van Gent 6.4.1923-30.8.1929, verslag Algemene Vergadering van 8.4.1923.
23. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, zelfde bron als noot 22.
24. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek: zie noot 22) niet gedateerd verslag (vermoedelijk april 1924).
25. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, (verslagboek: zie noot 22), verslag vergadering Bureau van 12.7.1924.
26. Heyrman P., Voor eigen winkel, p. 101.
27. Heyrman P., o.c. p. 176.
28. B.A.G., Archief St.-Jozefskring, document 1940.
29. Meegedeeld door Emiel Buysse (Mariakerke).

Maurice MICHIELS

DE ZELFMOORD VAN DE BOEKDRUKKERS GIMBLET IN 1801

In de onvolprezen *Bibliographie gantoise* (1) leest men dat de drukkers Philippe-Jean Gimblet en zijn broer Pierre-Laurent zich te Gent verdienstelijk hebben gemaakt met het op de markt brengen van een groot aantal toneelstukken, romans en volksboeken. Philippe -Jean werd gedoopt in de St.-Baafskerk op 20 december 1734 en zijn jongere broer werd geboren op 8 augustus 1737. Over hun dood zegt Vanderhaegen alleen dat de oudste stierf "en 1801, à Le-deberg près de Gand" en dat zijn broer "suivit Philippe de près au tombeau (19 juillet 1801)".

In een van de vele Memorieboeken van Gent (2) vinden we meer informatie. Hieruit blijkt dat beide broers zelfmoord hebben gepleegd, maar wat de aanleiding daartoe is geweest, blijft echter onvermeld.

In het Memorieboek lezen we bij het jaar 1801:

14 julij is den drucker Gimblet achter *de Moriaen* (3) buijten de St. Lievenspoorte (4) in de Schelde gesprongen en verdroncken, naer alvooren sijn gaude orlogie met sijn gelt in die herberge in een tasse op de schauwe geleijt thebben. Den 18 dito is hij gevist ontrent de selve herberge in de Schelde RIP.

19 julij is den broeder vanden vorseiden Gimblet in syn huys uijt de opperste venster gesprongen met het hoofd om leege en is jammerlyck dood gevallen RIP.

W.L. BRAECKMAN